

AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE 2016

Imigračná kríza

Utečenecká kríza, problémy a riešenia

Utečenecká kríza vznikla pred nedávnom. Dnes to už nie je taká často rozoberaná téma v médiách, ale problém s utečencami nikde nezmizol a ďalej trvá. V tejto eseji by som chcel rozobrať prečo vlastne vznikla, aké problémy z toho plynú a ako by to fungovalo v slobodnej spoločnosti. Je to veľmi citlivá téma, ktorá vyvoláva mnoho hlavne emotívnych reakcií, keďže často ide o ľudské životy, ale zároveň je to aj téma, na ktorej sa dá ukázať, prečo a kde štát a Európska únia zlyháva v riešení hneď v niekoľkých oblastiach a kde by iný systém dokázal oveľa efektívnejšie a jednoduchšie zvládať vzniknutú situáciu.

História

Prílev migrantov do Európy sa deje už dlhé storočia, ale od nástupu technickej revolúcie a masívneho zvýšenia kvality života v Európe sa táto stala vyhľadávanejším cieľom pre migrantov, či už ekonomických, alebo migrantov, ktorý utekajú pred vojnou a prenasledovaním. Nechcem sa zameriavať na celú históriu, keďže je to mimo tejto eseje, ale iba na pár vzbrných prípadov z blízkej minulosti, keď už EÚ bola funkčná a mala vplyv aj na tieto oblasti.

V roku 2004 uzavreli Talianska a Lýbijská vláda dohodu, podľa ktorej môže Taliansko deportovať všetkých nezákonných prisťahovalcov z Afriky do Líbie. Týkalo sa to hlavne ostrova Lampedusa, ktorý bol častým cieľom utečencov, pretože bol blízko Afriky. Táto dohoda bola kritizovaná Európskou Úniou, ale žiadne ďalšie kroky neboli podniknuté.¹

V nasledujúcich 10 rokoch sa odohralo niekoľko incidentov, keď sa loď s utečencami potopila a miera prežitia bola veľmi nízka. V roku 2015 sa ale tieto prípady začali množiť a počet utečencov narastal každým dňom. K tomuto stavu viedlo niekoľko udalostí súčasne (okupácia Iraku a Afganistanu, vznik ISIS, celková nespokojnosť obyvateľov v zničených arabských a severoafrických krajinách). EÚ sa začala problémom masívnej imigrácie zaoberať 23. Apríla 2015 na krízovom zasadnutí, kde prisľúbili Taliansku, ktoré malo najväčšie problémy špeciálne dotácie a inú nefinančnú pomoc (vojaci a technika) na riešenie tohto problému. V tomto štádiu sa väčšina krajín ešte zhodla, že problém treba riešiť pri zdroji an nie ho preúvať na pôdu EÚ, hlavne zo strachu z posilnenia pašovania a teroristických útokov.²

Tento postoj vydržal EÚ približne dva týždne, pretože 11. Mája boli navrhnuté kvóty pre utečencov a migrantov. Tento návrh sa nestretol s jednotnou podporou, hlavný podporovateľia boli Nemecko, Malta a Taliansko, teda krajiny, ktoré mali najväčšie množstvo migrantov. Krajiny ako UK, Rakúsko, Maďarsko, Slovensko a Estónsko boli proti tomuto návrhu.³

---

¹ European Parliament resolution on Lampedusa, online, publikované 14.4.2005, citované 28.11.2016

² <http://www.bbc.com/news/world-europe-32435230>, online, publikované 24.4.2015, citované 28.11.2016

³ <http://www.bbc.com/news/world-europe-32685942>, online, publikované 11.5.2015, citované 28.11.2016

Prílev migrantov sa nasledujúcich dňoch a mesiacoch rýchlo zvyšoval a situácia sa postupne zhoršovala. Došlo k občasným stretom medzi políciou a migrantami. 5. septembra 2015 vyhlásila Nemecká kancelárka, že Nemecko nebude uplatňovať žiadne limity pre migrantov, že sú silná krajina a urobia všetko čo je potrebné.⁴ O týždeň neskôr bola situácia úplne iná. 13. Septembra vyhlásilo Nemecko, že nezvláda prílev migrantov a že je na hranici svojich možností. Nemci zaviedli dočasné kontroly na hraniciach, ktoré ešte v ten istý deň nasledovalo aj Rakúsko.⁵ V nasledujúcich dňoch ďalšie krajiny (Chorvátsko, Slovinsko, Maďarsko) uzatvorili svoje hranice.

22. Septembra sa stretli ministri vnútra členských krajín EÚ a rozhodli o relokácii 120 000 migrantov a utečencov do všetkých krajín EÚ. Česká republika, Maďarsko, Rumunsko a Slovensko hlasovali proti, ale boli prehlasovaní.⁶

V nasledujúcich mesiacoch sa situácia zhoršovala, dochádzalo často k stretom polície a migrantov v rôznych krajinách. Takisto dochádzalo k trestným činom, ktoré boli páchané migrantami a následnými odvetami so strany domáceho obyvateľstva. EÚ sa snažila dohodnúť s Tureckom na kontrole migrantov. Dohoda konečne vznikla 18.3.2016, keď EÚ prisľúbila Turecku pomoc 3 miliardy eur, spolu s prisľubom zrušenia víz pre občanov Turecka.⁷

Po tomto dátume sa situácia začala upokojsť a momentálne je už úplne mimo mediálneho záujmu. Problém síce stále trvá, ale už sa oň nikto nezaujíma, čo je výhodné hlavne pre politikov, ktorí mali problémy so zverejňovaním problémov s imigrantami.

Prečo to takto dopadlo

Na začiatku každého takéhoto problému stojí snaha politikov získať čo najviac moci. Vysokí predstavitelia EÚ (s Nemeckom na čele) v tom videli príležitosť zviditeľniť sa a zároveň posilniť svoju sféru vplyvu nepriamo cez EÚ. Takisto v tom videli príležitosť nabráť nových voličov. Ako povedal Harry Browne, libertariansky kandidát na amerického prezidenta v rokoch 1996 a 2000:

„Vládne programy nevznikli preto, lebo ľudia ich požadovali, alebo preto že voľný trh to nedokázal zabezpečiť. Vznikli preto, že pre politikov to bola pohodlná cesta, ako si za cudzie peniaze kupovať hlasy, pohodlná cesta ako sa dostať k ešte väčšej moci, pohodlná cesta ako odmeniť svojich prisluhovačov a pohodlná cesta ako zabezpečiť, aby ľudia boli závislí na vláde.“

Alebo ako povedal spisovateľ Simon Travaglia na svojom blogu (bez prekladu, lebo to stráca svoje čaro):

„All power corrupts, absolute power is even more fun.“⁸

⁴ <http://www.independent.ie/world-news/germanys-angela-merkel-says-no-numbers-limits-to-right-to-asylum-31504442.html>, online, publikované 5.9.2015, citované 28.11.2016

⁵ <http://uk.reuters.com/article/uk-europe-migrants-austria-idUKKCNORE0S220150914>, online, publikované 14.9.2015, citované 28.11.2016

⁶ <http://www.bbc.com/news/world-europe-34324096>, online, publikované 25.9.2015, citované 28.11.2016

⁷ <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-35854413>, online, publikované 20.3.2016, citované 28.11.2016

⁸ <http://bofh.bjash.com/newbofh/bofh18jun97.html>, online, publikované 18.6.1997, citované 28.11.2016

Problém leží hlavne na pleciach veľkých hráčov, ktorí síce mali na začiatku ochotu, aby zdržali vstup migrantov do EÚ pri zdroji a zabránili im vôbec vycestovať, čo by sa dalo dosiahnuť tvrdými zásahmi proti pašerákovi a prevádzakovi. Predstavitelia EÚ si však veľmi rýchlo uvedomili, že noví migranti, ktorí budú nadšení zo života v novej krajine im môžu priniesť nové hlasy, ktoré rýchlo strácali vďaka rôznym nepopulárnym opatreniam. A tak kvôli túžbe po moci sa rozhodli, že to risknú. Zabezpečili imigrantom možnosť vstúpiť do EÚ, zabezpečili im bývanie, často na nadštandarnej úrovni oproti vlastným obyvateľom, ktorí sú v sociálnej núdzi. Trestné činy, alebo priestupky páchané imigrantami boli často prehliadané, alebo boli nastavené oveľa miernejšie pravidlá pre imigrantov.⁹ Ľudia, ktorí sa postavili proti takýmto praktikám boli zosmiešňovaní, alebo označení za extrémistov. Príspevky na sociálnych sieťach, ktoré nesúhlasia s oficiálnou doktrínou sú mazané, alebo ľuďom priamo rušia účty.¹⁰¹¹ Dostávame sa do bodu, kedy je už len veľmi ťažko odlíšiť EÚ a jej vodcov do obdobia, ktoré si mnohí ľudia pamätajú pred rokom 1989. Systém sa rozpadáva a so strachu zo straty moci, sa nebojí uchýliť ku praktikám, ktoré boli bežné v totalitných štátoch, ako je cenzúra, obmedzovanie osobnej slobody, slobody vyjadrovania, zhromažďovania.

Možnosti v slobodnej spoločnosti

Máme na výber dve alternatívy. Jednou je možnosť absolútne slobodnej spoločnosti bez štátnych hraníc, kde by všetko zabezpečovali súkromné spoločnosti. Problém ekonomickej migrácie by v takejto spoločnosti prakticky neexistoval, pretože nikto by nič nedostal zadarmo. Politická, alebo vojnová migrácia by síce mohla nastať, ale nikdy nie v takom merítku ako teraz, keďže by odchádzali iba ľudia, ktorí by vyslovene museli a nemali čo iné stratiť. Takúto alternatívu usporiadania sveta považujem skôr za zbožné želanie, ako za nejakú blízku realitu, takže skúsím rozobrať trochu reálnejšie alternatívy.

Zoberme si ako príklad minimálny štát. Štát sa stará iba o ochranu hraníc a prípadne o reprezentáciu krajiny v zahraničí. Všetko ostatné je v súkromných rukách. Ľudia, ktorí by prišli do štátu a hľadali by v ňom útočisko, by sa mohli spoľahnúť iba na dobrovoľnícke organizácie. Takéto organizácie existujú aj teraz, ale vo veľkom ich zatieňuje štát, ktorý rozdeľuje najviac príspevkov (nedobrovoľne vybratých). To spôsobuje, že ľudia sú menej ochotní dávať peniaze na pomoc iným, keďže už raz prispeli. Bez tohto štátneho zásahu, by mali ľudia oveľa viacej peňazí a časť z nich by určite radi odovzdali na účel, ktorí oni považujú za podstatný (nie taký o ktorom rozhodol nejaký úradník podľa toho, ktorá organizácia mu prinesie najvyšší politický kapitál). Pokiaľ by sa v danej krajine našlo dosť ľudí, ktorí sú ochotní podporovať utečencov, tak by tam existovalo organizácie, ktoré by zbierali príspevky a pomáhali by utečencom. Pokiaľ by mali ľudia pocit, že sú takéto príspevky zneužívané a že tí ktorým sú určené vďaka tomu zleniveli, tak by jednoducho prispievať prestali a poberatelia týchto príspevkov by buď mohli začať na sebe pracovať, aby sa vedeli sami užiť, alebo odísť do inej krajiny, kde ich ešte nepoznajú. Ale

---

⁹ <https://www.gatestoneinstitute.org/7470/germany-migrants-crime>, online, publikované 21.2.2016, citované 28.11.2016

¹⁰ <https://www.theguardian.com/technology/2016/feb/26/mark-zuckerberg-hate-speech-germany-facebook-refugee-crisis>, online, publikované 26.2.2016, citované 28.11.2016

¹¹ <http://www.breitbart.com/tech/2016/02/05/facebook-censorship-and-the-war-on-free-speech/>, online, publikované 5.2.2016, citované 28.11.2016

časom by nemali inú možnosť, len začať sa aktívne zapájať do budovania spoločnosti, lebo ich už nikde nebudú chcieť.

Takéto vyberanie poplatkov od štátu je nielen nemorálne, ale aj navyše podporuje závislosť od štátu, lenivosť a neschopnosť a nechotu sa prispôbiť. Myslím, že Murray Rothbard to vyjadril najlepšie:

„To be moral, an act must be free.”¹²

Pokiaľ nebudeme prispievať dobrovoľne na to o čom si myslíme, že má zmysel, tak nikdy nebudeme mať pocit, že sú peniaze rozdelené dobre. Možno ani po tom nie, lebo budeme mať suseda, ktorý sa rozhodne podporiť niečo s čím nesúhlasíme, ale aspoň budeme vedieť, že to čo sme odovzdali, neprejde cez netransparentnú mašinériu, kde sa polovica peňazí stratí a druhá sa rozdelí na veci o ktorých ani netušíme, že existujú, ale že naše peniaze pôjdu priamo tak kde pre ne vidíme zmysel.

Okrem tohto existujú aj ďalšie roviny, v ktorých je štátne prispievanie na utečencov nemorálne. Prvou z nich je, že z tých istých príspevkov sa platia aj rôzni cenzurenti, ktorí dávajú mazať „nevhodné“ komentáre, platia sa z nich úradníci a politici, ktorí rozhodujú nie podľa toho, čo je najlepšie pre ľudí, ktorí im dali mandát, ale podľa toho, kde vidia najväčší zisk.

Ďalšou nemorálnou rovinou je, že vo všetkých európskych krajinách existujú ľudia, ktorí potrebujú pomoc, ktorí sa dostali do problémov možno vlastnou vinou a možno súhrou okolností, ľudia bez domov, bez práce, ktorí nedokážu zabezpečiť jedlo deťom a ktorí celý život pracovali, odvádzali dane a volili práve tých politikov, ktorí im teraz povedia, že na nich nevyšlo, pretože musíme podporiť niekoho na opačnom konci sveta, kto pre túto krajinu nespravil nič. Keď si vezmeme príklad Slovenska (Alebo ktoréhokoľvek novšieho člena EÚ), tak tie peniaze by sa takisto nestratili v zdravotníctve, školstve, doprave a v mnohých iných oblastiach, ktoré by priniesli vyšší komfort a lepší život obyvateľom tej ktorej krajiny a v konečnom dôsledku aj vyššiu ochotu pomáhať iným.

Možnosti v súčasnej spoločnosti

Dnes sme v usporiadaní, keď politici vyberajú od ľudí peniaze a rozhodujú o nich bez ohľadu na to, čo by si ľudia priali, častokrát len aby posilnili svoju pozíciu. Toto prichádza nielen na národnej úrovni, ale aj na nadnárodnej, priamo z EÚ, kde sa hlavne nemeckí politici snažia udržať svoj politický štát. Protesty z členských štátov, sú buď ignorované, alebo umlčané. Napriek tomu, že veľa ľudí nevidí v demokracii cestu, stále majú ľudia vo voľbách obrovskú silu zmeniť súčasné smerovanie, len treba prehliadnúť krátkodobé sľuby a venovať sa tomu čo je dôležité v dlhodobom horizonte.

Zmena volebnej stratégie je však otázka na dlhšie obdobie. Problém s migráciou je tu teraz a treba ho riešiť okamžite. V prvom rade by bolo možné vytvoriť nejaký okamžitý tlak na volených činiteľov, s ktorého by bolo jasné čo si môžu dovoliť a čo už nie. Toto by si ale vyžadovalo zapojenie veľkej časti populácie, čo tiež nieje jednoduché.

---

¹² Man, Economy, and Liberty: Essays in Honor of Murray N. Rothbard, Block W. Rockwell H.L., 0-945466-02-1, 1988, Alabama, strana 244

Istá časť populácie sa zapája do dobrovoľných aktivít v rámci spoločnosti. Na mnohé s týchto aktivít je možné získať peniaze zo štátneho rozpočtu a rozpočtu EÚ. Problémom je, že častokrát sú zmysluplné a kvalitné projekty prekričané inými, ktoré už také zmysluplné neisu, ale sú personálne, alebo finančne prepojené z vládnuou garnitúrou. Každopádne je to cesta, ako dostať aspoň časť peňazí odvodených na daniach späť.

Ideálnou zmenou, ktorú by bolo možné realizovať okamžite, by bola možnosť odrátať si charitatívne príspevky z daní (alebo aspoň ich časť) aj pre fyzické osoby. Týmto pádom by sa uvoľnili ruky mnohým ľuďom, ktorí by získali možnosť lepšie financovať svoje dobrovoľnícke aktivity a takisto by mnoho ľudí radšej darovalo svoje peniaze charite, ako štátu.

Ďalšou priamou zmenou, ktorá by pomohla bezpečnosti v súvislosti s migračnou krízou, je prestať prijímať každého bez rozdielu a až potom riešiť, že čo vlastne chcú v danej krajine. Cesty ako sa do hocijakej krajiny dostať existujú aj legálne, záleží len na krajine ako veľmi komplikované, ale neviem o tom, že by ich niekto nemohol využiť. Samozrejme, že v prípade masovej migrácie nastáva problém kvôli neskutočnej byrokracii a pomalej komunikácie medzi jednotlivými zložkami štátu, ale aj medzi štátmi samotnými. V tomto smere by pomohlo zjednodušenie byrokracie okolo celého procesu a okamžitý transport ľudí, ktorí neprejdú cez tento proces naspäť do rodnej krajiny.

Záver

Na záver by som chcel povedať, že si veľmi vážim každého, kto je ochotný zo svojho vlastného (mínus dane a odvody) a vo vlastnom čase pomáhať druhým. Ale myslím si, že v našom okolí je strašne veľa ľudí, ktorí potrebujú pomoc a na nich sa často akosi nemyslí. Môže to byť rodina, priatelia, známi, ľudia v meste v ktom žijeme a častokrát ich nevidíme, alebo nechceme vidieť, pretože veď už sme prispeli do veľkého prasiatka pod hradom, tak už nemusíme druhýkrát. Možno by ich stačilo trochu postrčiť a postavili by sa na vlastné nohy a v konečnom dôsledku by to bol ďalší človek, ktorý môže pomôcť druhým. A na konci by sme sa mali všetci lepšie.